AKA/41/00.03.20/2020

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaostolle

Asia: *HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021. Pääluokka 32 - Vuoden 2021 valtion talousarvioehdotuksen uudet toimet ja niiden vaikutukset sekä TKI -toiminnan haasteet ja kehittämiskohteet.*

Pyydettynä asiantuntijalausuntona esitän kunnioittavasti seuraavan.

Koronaviruspandemia ja tutkimuksen merkitys. Koronaviruspandemia on tuonut aikaisempaakin selkeämmin esiin tutkimuksen monipuolisen yhteiskunnallisen merkityksen. Tiede on pystynyt reagoimaan nopeasti pandemiaan, ja tämä kyky rakentuu aikaisemman pitkäjänteisen tutkimuksen luomalle perustalle.

Koronaviruspandemia on korostanut tieteen roolia päätöksenteon perustana ja käytäntöjen kehittäjänä. Tämä on näkynyt vahvasti esimerkiksi rokotetutkimuksen, diagnostiikan, hoitomenetelmien kehittymisen ja epidemiologisten ennusteiden kautta. Samalla kriisin taloudellisten, yhteiskunnallisten ja sosiaalisten vaikutusten arviointi ja minimointi vaativat paljon muidenkin alojen korkeatasoista tutkimuksellista osaamista.

TKI-tiekartta. TKI-toiminnan kansallisessa tiekartassa ”Kestävän ja kehittyvän yhteiskunnan ratkaisuja tuottava Suomi”(https://minedu.fi/tki-tiekartta) todetaan

> ”Suomen kilpailukyky ja hyvinvointi rakentuvat osaamiselle, tutkimukselle ja innovaatioille. Suomen nousu pandemian aiheuttamasta poikkeustilanteesta ja menestyminen globaalissa kilpailussa edellyttää uuden tiedon tuottamista, yhteiskunnallista hyötyä ja arvonlisää tuovia innovaatioita sekä korkeaa osaamisen tasoa.”

Tähän toteamukseen on helppo yhtyä: tarvitsemme osaavia ihmisiä ja heille hyvän toimintaympäristön. Kuten tiedämme, Suomen panostukset tutkimus- ja kehittämistoimintaan ovat laskeneet vuodesta 2009 lähtien, jolloin niiden osuus bruttokansantuotteesta oli 3,75 prosenttia. Vuonna 2017 tutkimus- ja kehittämismenojen osuus BKT:sta oli enää 2,8 prosenttia.

TKI-toiminnan tiekartassa esitetään kunnianhimoisia toimia kestävien ratkaisujen tuottamiseksi Suomen kilpailukyvylle ja hyvinvoinnille. Esitettyjen toimien toteuttaminen vaatii merkittäviä tiede-, koulutus- ja innovaatiopoliittisia panostuksia.

TKI-toiminnan rahoitus. TKI-toiminnan suurimmat rahoituserät muodostuvat yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta. Business Finlandin rahoituksen rooli on erittäin merkittävä innovaatiotoiminnan rahoituksessa. Yliopistoissa tehtävän tutkimuksen

rahoituksesta Suomen Akatemian rahoitus kattaa noin neljäsosan.

Sekä Business Finlandin että Suomen Akatemian rahoitus perustuu kilpailulliseen menettelyyn, jossa yritykset ja tutkimustoimijat tekevät omiin vahvuuksiinsa perustuvia hakemuksia ja jossa rahoitettavat hankkeet valitaan huolellisen prosessin tuloksena.

Suomen Akatemian rahoituspäätökset perustuvat hakemusten kansainväliseen vertais-arviointiin, jossa saadaan kattava kuva tutkimuksen laadusta ja vaikuttavuudesta sekä tutkimuksen suhtautumisesta alan kansainväliseen tasoon. Tällä tavalla rahoitetun tutkimuksen tieteellinen vaikuttavuus on viittausaineistojen perusteella erittäin selkeästi korkeampi kuin muun Suomessa tehdyn tutkimuksen.

Suomen Akatemian ja Business Finlandin yhteistyö. Suomen Akatemia ja Business Finland tekevät jatkuvasti laajaa yhteistyötä TKI-rahoituksen alueella. TKI-tiekartan tavoitteiden mukaisesti Suomen Akatemia ja Business Finland ovat jo lähteneet aktiivisesti kehittämään TKI-järjestelmään kumppanuusmallia.

Kumppanuusmallin tavoitteena on koota tutkimusta ja sitä hyödyntäviä verkostoja on entistä suuremmiksi osaamiskeskittymiksi ja ekosysteemeiksi sekä vahvistaa korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, yritysten ja muiden TKI-toimijoiden yhteistyötä.

Julkisesta TKI-rahoituksesta kumppanuuksien tukemiseen kohdistuvat ennen kaikkea Suomen Akatemian lippulaivarahoitus, infrastruktuurirahoitus ja kumppanuusverkostojen rahoitus sekä Business Finlandin co-innovation ja co-creation -rahoitusmuodot, veturiyritysrahoitus ja kasvumoottorirahoitus.

Kuluvan vuoden 2020 lisätalousarviot sisälsivät panostuksia tutkimukseen, koulutukseen ja innovaatiotoimintaan ja erityisesti edellä kuvatun kumppanuusmallin pilotointiin. Tänä vuonna saadaankin käyntiin joukko monivuotisia ja hyvin mielenkiintoisia hankkeita, joissa tutkimustoimijoiden ja yritysten välisellä yhteistyöllä on keskeinen osa.

Vuoden 2021 talousarvioesitys TKI-toiminnan kannalta. Uudessa talousarvioesityksessä Suomen Akatemian rahoitusvaltuus on suurin piirtein kuluvan vuoden suuruinen. Tämä tarkoittaa sitä, että kumppanuusmalliin suuntautuvaa rahoitusta ei juuri ole käytettävissä ensi vuonna tehtävissä rahoituspäätöksissä. Samalla lailla Business Finlandin yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyöhön käytettävissä oleva rahoitus ei juuri kasva.

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksen kohdentamisesta käydään parhaillaan keskustelua. On erittäin toivottavaa, että merkittävä osa tästä rahoituksesta pystytään käyttämään TKI-toiminnan tukemiseen kilpailullisen menettelyn kautta.

TKI-toiminnan haasteet ja kehittämiskohteet. TKI-toiminnan kannalta Suomi tarvitsee osaavia ihmisiä ja heille hyvän toimintaympäristön. Paraskaan järjestelmä ei riitä, jos meillä ei ole osaavia ihmisiä, ja osaavat ihmisetkään eivät saa paljon aikaan, jos toimintaympäristö ei sitä

SUOMEN AKATEMIA

tue.

Suomen tulee olla houkutteleva TKI-toiminnan paikka sekä tutkijoille että yrityksille. Tämä vaatii pitkäjänteistä rahoitusta, joka tulee suunnata kilpailullista menettelyä käyttävien rahoitusorganisaatioiden kautta.

Hyvän esimerkin tarvittavista toimista saa katsomalla Ruotsissa äskettäin tehtyjä päätöksiä, joilla korotettiin tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan rahoitusta pysyvästi useilla sadoilla miljoonilla euroilla vuodessa. Lisäyksestä valtaosa ohjattiin kilpailullista rahoitusta käyttävien organisaatioiden kautta.[1]

Pääjohtaja Heikki Mannila

[1] https://www.regeringen.se/artiklar/2020/09/forskning-for-att-aterstarta-ekonomin/